

Verslag bezoek aan biologische melkveebedrijf Jan Dirk van de Voort, Lunteren 6 juni 2012

Bezoek met de 2^e Leergang Kringlooplandbouw (project van Gezonde Gronden) aan het bedrijf de "Groote Voort" (<http://www.remeker.nl/>) van Jan Dirk van de Voort.

Duurzaam wil hier zeggen biologisch (sinds 1990):

1. Geen kunstmest en bestrijdingsmiddelen
2. Geen antibiotica en wormmiddelen
3. Natuurlijke processen bodem, mineralenkringloop en dier staan centraal.

Het bedrijf:

1. 32 ha gras (11 ton/ha) met 90 Jersey koeien (4900 kg/koe, 6% vet, 4,25 % eiwit) waarvan 5 gezinnen leven. Koeien worden maximaal geweid, na eerste snede (dit jaar 5300 kg DS, geoogst 28 mei) tot in december en vanaf nu dag en nacht. Geen snijmaïs wel bijvoeren met geplette gerst en haver. Koeien gaan ook langer mee (liepen exemplaren van 8 jaar).
2. Bedrijfsvoering bespaart op productiekosten ((kostenbesparing op kunstmest, antibiotica, veearts en melk/kaas verhouding: 6:1 (gecorrigeerd voor vet en eiwit 7,3 : 1 - ipv 10:1)) maar de grootste winst wordt gemaakt met de meerprijs op verkoop van melk (>1,5 euro/L en 14 euro/kg kaas af boerderij) tot "Remeker Kaas". Dit laatste is tot een wereldmerk gemaakt (50% buiten NL, Londen, Berlijn, New York). Wel in een niche van culinair en horeca gebruik.

Opvallend:

1. Koeien zijn gehoornd. Het verhaal van JDvdV is dat dit een integraal onderdeel is van de koe (antenne) maar ook een depot voor mineralen (net als de hoeven). Bij met name de geboorte van een kalf doet de koe een beroep op deze mineralen. Op de horens zijn als gevolg daarvan zogenaamde jaarringen waarneembaar. Consequentie is wel dat er een stalaanpassing (8 m² per koe) nodig is geweest anders prikken ze elkaar: open potstal (lag nu 75 cm vaste mest in) met een ronde uitbouw voor de ruime bocht met vluchtmogelijkheid (koeien kunnen elkaar niet in de hoek drijven).

2. Bodem krijgt 150 kg N uit 12 ton eigen potstalmest (10 ton in februari en 2 ton in juli) en 6 ton drijfmest, toediening maart. Verder stikstof uit klaver en depositie (van o.a. de omliggende pluimveebedrijven. In het groeizoen wordt er niet anders bemest dan via beweiding en mineralisatie. Mineralisatie van mestflatten en bodemorganische stof versneld volgens JDvdV sinds hij gestopt is met antibiotica. Bodemstructuur en bodemleven centraal. Door goede structuur is ook beregening niet meer nodig op deze zandgrond (capillaire werking zorgt voor 3 mm grondwater, van de Veluwe, Gelderse vallei). Graspercelen i.t.t. vroeger hele jaar door goed betreedbaar. Essentieel voor een goede bodem is gezonde mest. Er wordt een OS toename van 0,5 % punt per jaar gerealiseerd. Lantinga (WUR) en Van Eekeren (LBI) schrijven dit mede toe aan het ontbreken van de negatieve effecten van Antibiotica en Wormmiddelen (in de mest) op het bodemleven.
3. JDvdV en vglb. bedrijven zijn tegenstanders van gebruik snijmaïs omdat dit herkauwers ziek maakt en ontwikkeling van ecoli in darmstelsel, mest en uiteindelijk ook melk en kaas bevordert (zonder maïs worden bij eigen bacteriemetingen geen Coli aangetroffen). Ze voeren wel granen. Naast structuurrijk/eiwitarm voeren hanteert JDvdV het pensgericht voeren zodat geen zetmeel voor de groei van bacteriën in de darmen komt.
4. JDvdV heeft veel problemen gehad tijdens de omschakeling. Het duurt tenminste vijf jaar voordat bodem voldoende nalevert. Hoewel problemen met poot en uierontstekingen veel minder zijn dan voor omschakeling wel problemen met andere dierziektes (diarree door rota- en corona virussen in 2^e week na de geboorte), die o.a. leidden tot hoge kalversterfte. Dit is met trial-error opgelost door het bijvoeren met biologische kruidenmengels (Hubert Cremer, http://www.biojournaal.nl/nieuwsbericht_detail.asp?id=6950 met als basis ui, knoflook, tijm en rozemarijn) en mengels van steenzouten en citrus (vitaminen). Deze producten zijn duur (15000 euro/jaar, € 1800,- per ton, 100 g per dier per dag) maar (proefondervindelijk vastgesteld) smakelijk.
5. JDvdV heeft een beschermlaag voor de kaas ontwikkeld op basis van geklaarde boter, uit de eigen wei die bij de kaasbereiding overblijft. De boter wordt niet ranzig omdat voldoende Vit. E en Se (onderdeel van Gluthatione Peroxidase GPx) aanwezig is dat oxidatie tegengaat.

JDvdV heeft een overtuigend verhaal en beseft goed dat hij een verdienmodel heeft op basis van een kleine en eigen (Remeker) nichemarkt. Die is te klein voor de biologische veehouderij als geheel. Opschaling betekent dat een veel groter deel van NL consument overtuigd moet worden van minder consumptie van smaakvollere (en gezondere?) maar ook duurdere producten. De bodem-dier gerichte benadering leek de aanwezige gangbare melkveehouders wel aan te spreken, maar er was ook reserve wat betreft de onvermijdelijke "dalen" tijdens de omschakeling.

Uit een analyse van de melkveehouderij schijnt te zijn gebleken dat meer dan de helft van melkveehouderij zou kunnen omschakelen naar een systeem met maximale begrazing (standweide, of stripbegrazing) zonder kunstmest en uiteindelijk ook zonder antibiotica, bestrijdingsmiddelen. Mede vanwege deze groeipotentie lijkt het me goed om dit type melkveebedrijfsvoering ook mee te nemen als een mogelijke richting voor verduurzaming van de Nederlandse veehouderij. Denk ook aan Blekers pleidooi voor ondernemerschap en innovatie!!!!